

Józef Augustyn SJ

WYCHOWANIE
SEKSUALNE
W RODZINIE
I W SZKOLE

Wydawnictwo WAM ■ Księża Jezuici
Kraków 2015

Teresa Król

WPROWADZENIE

Seksuolodzy i środowiska liberalne alarmują, że polskie dzieci są albo pozbawione wiedzy o seksualności człowieka, albo czerpią ją tylko z Internetu. W sukurs idą im media, które dodatkowo epatują sensacyjnymi informacjami o maltretowanych lub porzuconych niemowlętach i o nastolatkach w ciąży, które nie znajdują lekarzy, by dokonać aborcji. Wszyscy o ten stan rzeczy obwiniają głównie szkołę: że nie przekazuje rzetelnych informacji o antykoncepcji i że polskie dzieci w porównaniu z rówieśnikami na przykład ze Szwecji czy Anglii są nadal nieuświadomione. Co jakiś czas przetacza się więc burzliwa, pełna emocji polemika o kształt polskiej edukacji seksualnej w rodzinie i w szkole.

I.

Zwolennicy poglądu, że człowiek jest głównie zdeterminowany sferą biologiczną, chcą ograniczyć szkolne zajęcia do przekazania informacji na temat

funkcjonowania popędu seksualnego oraz tak zwanego zabezpieczania się przed ciążą i chorobami przenoszonymi drogą płciową. Stąd też nierzadko dzieciom i młodzieży proponowane są treści i „praktyczne pouczenia”, które rodzice odbierają jako bulwersujące i gorszące. Ten rodzaj edukacji został sklasyfikowany przez Amerykańską Akademię Pediatrii jako typ B¹.

Druga grupa to zwolennicy edukacji seksualnej typu A, czyli wychowania seksualnego traktującego człowieka jako istotę wielowymiarową, zarówno biologiczną, jak i psychiczną, społeczną i duchową². Głównym celem tej edukacji jest wychowanie do miłości i pełnienia w przyszłości ról małżeńskich i rodzicielskich. W tym przypadku zakłada się, że człowiek potrafi rozróżniać reakcje, procesy, zdarzenia, a także je wartościować i wybierać. Zatem zadaniem rodziny i szkoły jest przygotowanie młodego pokolenia do w pełni zintegrowanego i odpowiedzialnego życia w małżeństwie i rodzinie.

Taki tor myślenia nadał już w 1993 roku Józef Augustyn SJ w swojej książce *Integracja seksualna*³.

¹ K. Kluzowa, J. Palus, J. Wronicz, *Edukacja seksualna w Polsce na tle wybranych krajów Unii Europejskiej*, „Wychowawca”, 6/2011, s. 24-27.

² Tamże.

³ Por. J. Augustyn SJ, *Integracja seksualna. Przewodnik w poznawaniu i kształtowaniu własnej seksualności*, Wydawnictwo M, Kraków 1993; J. Augustyn SJ, *Wychowanie do integracji seksualnej*, Wydawnictwo M, Kraków 1994 (rozprawa doktorska).

To przewodnik w poznawaniu i kształtowaniu własnej seksualności, który dla rodziców, nauczycieli, wychowawców i katechetów na lata stał się elementarzem porządkującym pojęcia, wyjaśniającym prawidłowości rozwoju seksualnego, moralnego i duchowego. Kontynuacją *Integracji seksualnej* była obecna książka *Wychowanie seksualne w rodzinie i w szkole*.

Wskazanie bogatej panoramy zagadnień, przybliżenie problemów dotyczących poznania praw rządzących ludzką psychiką, światem uczuć i seksualności wyróżniało obie te pozycje spośród ówczesnych edycji dotyczących tej tematyki, a autora uczyniło znanym i cenionym specjalistą. Dlatego też organizowane przez niego szkolenia i seminaria dla nauczycieli, psychologów, pedagogów i doradców życia rodzinnego w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia cieszyły się ogromnym powodzeniem. Zapraszani na nie specjaliści, między innymi z Francji profesor Henri Joyeux (autor książki *Szkoła życia i miłości*⁴), wskazywali, jak we właściwy sposób, respektując prawa natury, chronić młodych ludzi przed zranieniami i pomagać im w harmonijnym rozwoju.

Uczestnicy tych seminariów przekonani o potrzebie poszerzania kompetencji, zdobywania wiedzy na temat seksualności i troski o młode pokolenie w nie-

⁴ H. Joyeux, *Szkoła życia i miłości. Dzieci i młodzież pytają, rodzice odpowiadają. Cztery rozmowy o ekologii seksualnej*, Gaudium, Lublin 2011.

długim czasie, po wprowadzeniu wychowania seksualnego do szkół, podjęli się ważnego zadania: pracy z młodzieżą, a także jako konsultanci z nauczycielami „wychowania do życia w rodzinie”. Takie były początki edukacji seksualnej w szkole.

Dalej to już bardzo intensywna praca siedemnastoosobowego Zespołu Opiniodawczo-Doradczego powołanego w styczniu 1998 roku przez Ministra Edukacji Narodowej prof. Mirosława Handkego. Minister zaprosił do niego także Józefa Augustyna SJ, który od 1997 roku jest także recenzentem Ministerstwa Edukacji Narodowej podręczników do przedmiotu „wychowanie do życia w rodzinie”. Zgodnie z artykułem 4 ustęp 3 Ustawy z 7 stycznia 1993 roku *o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży*⁵ resort edukacji otrzymał następującą delegację ustawową: „Do programów nauczania szkolnego wprowadza się wiedzę o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji”.

Zespół Opiniodawczo-Doradczy przygotował treści programowe zajęć „wychowania do życia w rodzinie” na II, III i IV etap nauczania, czyli od piątej klasy szkoły podstawowej do matury. Treści wychowania do życia w rodzinie zostały jednoznacznie osadzone z mocy rozporządzenia Ministerstwa Edu-

⁵ „Dziennik Ustaw”, nr 17, poz. 78.

kacji Narodowej z 12 sierpnia 1999 roku, z późniejszymi zmianami, w działaniach edukacyjnych szkoły, zwłaszcza w sferze wychowawczej. Paragraf drugi powyższego rozporządzenia, stanowiący swoistą preambułę, otrzymał następujące brzmienie: „Realizacja treści programowych zajęć powinna stanowić spójną całość z pozostałymi działaniami wychowawczymi i profilaktycznymi szkoły, a w szczególności: wspierać wychowawczą rolę rodziny; promować integralne ujęcie ludzkiej seksualności; kształtować postawy prorodzinne, prozdrowotne i prospołeczne”.

Od września 1999 roku polscy uczniowie mają możliwość wzięcia udziału w kursie wychowania prorodzinnego liczącym sto dwanaście godzin lekcyjnych, w ciągu ośmiu lat po czternaście godzin w każdym roku szkolnym.